

Balesetelhárítás.

Az Ipari Jogvédelem számára írta:

Lukács József

az Országos Munkásbetegsegélyző- és Balesetbiztosító-
Pénztár alelnöke.

Az 1907: XIX. t.-c. (Az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításáról) 33. §-a a balesetbiztosításra vonatkozó első veszélyességi táblázat megállapítását a m. k. állami munkásbiztosítási hivatal köteleességévé teszi.

Ez az első veszélyességi táblázat – melyet a Hivatal 1908-ban 700. sz. a. úgyszólván minden ipari baleset-statisztika hiányában bocsátott ki – a balesetre biztosított foglalkozási ágak és üzemek veszélyességi foka szerint 14 osztályt (A–O betűig) s az ezekhez tartozó 125 arányszámot foglal magában.

E cikk keretén kívül esnék annak taglalása, hogy mennyire ötletszerűen és mennyire nem a tényleges állapotok figyelembe vételével készült ez a táblázat, – de nem is volna aktuális, mert hiszen az idevágó sérelmeket előttem már sokkal hivatottabbak elpanaszolták. Aktuális azonban igenis az, hogy a folyó év végén készül el az Országos Pénztár az 1907 július 1-től 1910 december 31-ig terjedő időre szóló végleges kirovási művelettel, azaz ekkor tudják meg a munkaadók, hogy a fentemlített időre üzemük díjtétele és az általuk abban az időben kifizetett javadalmazás arányában mennyit tartoznak viselni az országos balesetbiztosítási költségekből, beleértve a tartalék képzésére fordított összegeket is.

A veszélyességi táblázat megemlítése azért volt szükséges, mert ebből értjük meg azt, hogy mennyel veszélyesebb valamely üzem, annál nagyobb a reá eső egységdíjtétele s azt is, hogy mennyel több a veszélyes üzem s ennek kapcsán mennyel jobban gyarapszik a balesetek száma, annál nagyobb a balesetágazat kiadása s annál nagyobb a balesetágazat kiadását majdnem ki-

zárólag viselő munkaadók összességére, illetőleg annak minden egyes tagjára eső teher.

Ez a körülmény már csak önös érdekből is kötelességévé teszi minden munkaadónak nemcsak azt, hogy saját üzemében kövessen el minden lehetőt a balesetek minél hatékonyabb elhárítására, de azt is, hogy tömörülve a többiekkel módot keressen arra, hogy a balesetelhárítás nagy eszméje az egész országban tért hódítson.

Nagyon jól tudjuk, hogy az 1893: XXVIII. t.-c. (az ipari és gyári alkalmazottak baleset elleni védelméről és az iparfelügyeletről) az iparfelügyelői intézmény hatáskörébe utalja a balesetelhárítási.

A mi derék iparfelügyelői karunk azonban annyira tul van terhelve munkával s főként a kazánvizsgálat annyira igénybe veszi minden idejét, hogy az óriási kerületek és a kis létszám mellett a balesetelhárításnak vajmi kevés időt szentelhet s vajmi kevés gyárat vizsgálhat meg e szempontból. Hozzájárul ehhez még iparunk sokfélesége s ennek kapcsán az a teméntelen szükségszerű s majd minden egyes üzemre sajátos szakismeret, melyet az iparfelügyelő a főiskolán el nem sajátíthatott. Az iparfelügyelők zöme pedig a főiskolából kikerülve rendszerint rögtön az intézmény szolgálatába lép s így már többé alkalma sincs azt megtanulnia.

Mindennek betetőzése pedig az, hogy az iparfelügyelő úgyszólván nem is intézkedhetik, mert ez meg az iparhatóság dolga.

Ennek a felismerése szülte meg Németországban az ellenőrző mérnökök (Revisions-Ingenieur) intézményét, mely az elmúlt 25 év alatt a balesetelhárítás terén óriásit produkált.

Nemrég tették közzé egy „25 Jahre Unfallverhütung” című nagyszerű munkában a német balesetbiztosítás 1883-1908. évre terjedő történetét.

A német ipar hatalmas fejlődését állítják szemünk elé a következő számok:

1885-ben 269.000 üzem volt 3½ millió biztosított alkalmazott, 2228 millió márka munkabérével,

s 1908-ban 697.000 üzem, 9 millió biztosított alkalmazott, 8463 millió márka munkabérrel.

A baleset kártalanítási összeg az 1885-ben kifizetett 1.7 millió márkáról 1908-ban 110 millió márkára emelkedett.

Hogy mit tett az ellenőrző mérnökök intézménye a balesetelhárítás terén, arról szólnak a következő számok:

	1886-ban	1908-ban
1000 biztosított közül baleset folytán meghalt	070	067
1000 biztosított közül baleset folytán állandóan munkaképtelen lett	0.44	0.06

Ez az utolsó két szám legvilágosabban igazolja ennek az intézménynek kiválóságát. A német Berufsgenossenschaftok műszaki közegei tehát két irányban működnek: egyrészt öröködnék a fölött, hogy a balesetek elhárítása mennél tökéletesebb legyen, másrészt és egyszerűs mind tevékenységük célja az is, hogy az ipar egy súlyos terhét megkönnyítsék.

Ez a két végtelen fontos feladat azonban egész embert kíván. Olyan technikust, ki egész figyelmét egy speciálisan elhatárolt iparág vagy iparcsoport balesetelhárítására fordítsa. Az ellenőrző műszaki intézmény ilyen tagozódása feltétlenül szükséges, ha el akarjuk érni azt, hogy minden egyes iparág vagy iparcsoport a balesetelhárítás terén olyan férfiakat nyerjen, akik minden felmerülő kérdésben a munkaadók hasznos tanácsadói legyenek.

Miként az orvos a beteg ember tanácsadója, úgy legyen ez ellenőrző mérnök az egészséges munkás egészségének és testi erejének fentartója. Az a haszon, ami az óvintézkedések megtartásából fakad, a közérdek mellett legalább épen olyan mértékben munkaadó érdek is.

Így lehet elérni többek között azt is, hogy a gépgyárosok a gépeket már a szükséges védőkészülékekkel ellátva szállítsák, mert az utólag gyatrán felszerelt védőkészülékek feladatuknak meg nem felelhetnek.

Mindezt pedig abból az ötletből mondtuk el, hogy az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár igazgatósága a Kovald-féle szerencsétlenség után e cikk írójának indítványára egyhangúlag elhatározta, hogy felír a kereskedelemügyi m. k. miniszterhez, hogy a telepengedélyezési tárgyalásokhoz ezen túl hívja meg az Országos Pénztárt is, hogy az, szakközegei révén a bekövetkező balesetek elhárítására vonatkozó intézkedések ügyében már előzetesen is véleményét adhasson.

Nosza megtámadta ezt az *Építőmesterek Országos Szövetségének* lapja a „Munkaadó” azzal, hogy minek ez a komédia, hiszen bárki (sic!) megteheti észrevételeit a telepengedélyezési tárgyalásokon s így hát az egész intézkedés csak napidíjak után való hajhászás stb.

Ugyancsak ellenezte az indítványt, de természetesen nem ilyen, hanem teljesen tárgyilagos okokkal a *Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének* hivatalos lapja, a „*Magyar Gyáripar*” is, arra mutatván rá, hogy ilyen tárgyalásoknál elég szeszélynek és gáncoskodannak van már amúgy is kitéve az ipar, ne fejlesszük tehát azt még mesterségesen.

Nos hát nem áll semmi sem távolabb tőlem, mint az, hogy a már amúgy is bénítólag működő hivatalos apparátus szaporítását, szóval az amúgy is túltengő „hatóságosdi”-ságnak újabb kiterjesztését javaslom.

De igenis szükségesnek tartom azt, amit fentebb már vázoltam, hogy a munkaadók összessége keressen arra módot, hogy a balesetelhárítással, de *csakis* azzal foglalkozó mérnöki kart neveljen. Van erre alkalmas mód; nem kell egyéb, csak a 66 német Berufsgenossenschaft-hoz tartozó s már sokszor megemlített ellenőrző mérnöki intézmény tanulmányozása. Meg vagyok győződve arról, hogy a mi munkaadóinkban is meglesz erre az áldozatkészség, hiszen végeredményében – valljuk meg – mégis csak saját maguk érdekében cselekszenek.

E mellett az intézmény mellett a balesetelhárítás költségei úgyszólván szót sem érdemelnek. *Németországban minden 1000 márka munkabérre átlagban 19 pfennig esik, azaz 0.019%.*

Az 1907: XIX. t.-c. mindkét (betegségi és baleset elleni biztosítást egy központi szervezetben az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosítási Pénztárban egyesíti.

Ez a szervezet van a törvény értelmében hivatva arra, hogy a bejelentések és adatok alapján az üzemek balesetbiztosítási kötelezettségét megállapítsa s üzembesorozási osztályával az üzemeket a megfelelő veszélyességi osztályokba besorozza. *Ezt az osztályt, a munkaadók egyhangú kívánságára, már egyes ipar, illetve iparágak szerint tagozva, szervezte meg olyaténképen, hogy az egyes szakcsoportokat az illető iparágban már bizonyos gyakorlati ismeretekkel bíró, műszaki képzettségű egyének vezetik.*

Ez a szervezet tehát, melynek költségeit amúgy is a munkaadók viselik, igen alkalmas volna arra, hogy a fent érintett ellenőrző műszaki intézmény alapjaid szolgáljon.

Ezt kellene a munkaadóknak kifejleszteni oly módon, hogy ez egészítse ki az iparfelügyelőségi intézményt, de távolról sem úgy, hogy ez is statuáljon holmi miniszteri jóváhagyást igénylő óvó *rendszabályokat*

Korántsem. Legyen ez az intézmény a munkaadók tanácsadója, tartson évente lehetőleg egyszer minden gyárban vizsgálatot, vegye figyelembe s juttassa kifejezésre a veszélyességi osztályokba való u. n. finomabb besorozásnál, valamint a 2 év múlva máj esedékes új veszélyességi táblázat megállapításánál az üzemeknek a balesetelhárítás terén való kisebb vagy nagyobb kvalitásait s ösztökélje ilyen módon jó védőkészülékek alkalmazására a munkaadókat; járjon közbe racionális óvintézkedések tárgyában az ipari főfelügyelőségeknél s akkor nem sűrűlődségek s vexációk hanem értékek fognak nyomában fakadni.

A magyar gyáripar, melynek van egy hatalmai s értékes, munkára termelt szövetsége, meg fogja találni erre a legjobb módot.

Ez a kis cikk. csak szerény felhívás akar lenni.